

SA Eestima Looduse Fond

keskkonnaaruanne 2002

Sisukord

Sissejuhatus	3
Keskkonnamõju hindamise meetodika	4
Ökoloogiline jalajälg	4
Ökoloogilise jalajälje meetodil mõõdetud keskkonnamõju	5
Transport	6
Jäätmed	7
Vesi	7
Soojusenergia	8
Elektrienergia	8
Kaubatransport	8
Tarbitud kontoripaber	9
Koopiate arv	9
Ökoloogilise jalajälje koondtabel	10
CO ₂ emissioon	12
Aastate 2000, 2001 ja 2002 ressursikasutuse võrdlus	14
Aastate 2001 ja 2002 ökoloogiliste jalajälgede võrdlus	15
2002. aastaks püstitatud eesmärkide täitmise analüüs	16
Kokkuvõte	17

Sissejuhatus

ELF koostab oma keskkonnuaruannet juba neljandat aastat järjest ehk alates 1999. aastast. Eesmärgiks on anda ülevaade organisatsiooni erinevate tegevuste ja ressursikasutuste mõjust ümbritsevale keskkonnale. Igal aastal koostatava aruande põhjal saab analüüsida mõjude muutust aastast aastasse, tagasi vaadata eelmiste aastate eesmärkidele ning hinnata nende täitmist, samuti seada uued lühi- ning pikaajalised keskkonnuaalased sihid.

Keskkonnuaruandlusega on aastal 2002 palju tööd ära tehtud. Täiustunud on aruandluse metodoloogia ja raamatupidamislik arvestus, lisandunud on mõõdetavaid komponente. Kõige suuremaks muutuseks on aga iga projekti kohta transpordialase keskkonnuaruande koostamine. Vastavalt 2001. aasta keskkonnuaruandele põhjustab ELF kõige suurema keskkonnamõju oma töötajate transpordiga. Samas on töötajate võimuses valida erinevate transpordiliikide vahel, eelistades keskkonnuasõbralikke.

Aastal 2002 alustati Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi toel keskkonnuaruandluse alast koostööd Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu (EMSL) ning Junior Achievement Arengufondiga (JAAF). Projekti käigus töötatakse välja käsiraamat, mille abil organisatsioonil/ettevõttel on võimalik oma keskkonnuaruanne iseseisvalt koostada. Samuti tutvustatakse keskkonnuaruandluse temaatikat keskkonnuerialade üliõpilastele, kui tulevastele keskkonnuaruannete koostajatele.

Aastal 2002 töötas ELFis 17 inimest kontorisis ja 7 väljaspool kontorit. Keskkonnuaruande seisukohalt on tegemist kontoripõhisel tööl baseeruva organisatsiooniga ning võrreldav ressursikasutuse poolest kõigi teiste organisatsioonidega ja ettevõtete ning asutustega, mis on samuti kontoripõhised.

ELFi 2002. aasta keskkonnuaruande koostas Anu Kõnnusaar, kaasa aitas Piret Kljutsivski.

Keskkonnamõju hindamise metoodika

Ressursikasutuse mõotmisel on lähtunud põhimõttest, et mõodetakse neid komponente ja selles ulatuses, kus ELF on lõpp-tarbijaks (nt soojusenergia ruumide kütmiseks). Mõotmistele ulatus on paralleelne finantshuvide ulatusega ning kõik algandmed on pärit raamatupidamisest.

ELFi keskkonnanaruande koostamisel mõodeti 18 komponenti (elekter, soojus, vesi, jäätmed, transport inimeste ja kaupade veoks, kontoripaberi kasutamine, tehtud koopiade arv jne). Saadud algandmed on töödeldud mitmete maailmas levinud meetodite kohaselt, eesmärgiga hõlbustada mõotmistulemuste mõistmist. Peamiseks kasutatud meetodiks on ökoloogiline jalajälg, samuti CO₂ ja selle ekvivalentide emissiooni mõotmine. Lähtunud on Montreali (1987) ja Kyoto (1997) protokollidest, Agenda21 eesmärkidest ja üldistest säästva arengu põhimõtetest.

Ressursikasutuse mõotmisega ei koosta me mitte ökoloogilist bilanssi, kus oleks tasakaalus nii positiivne kui negatiivne keskkonnamõju, vaid mõodame oma tegevuste elluviimiseks kasutatud loodusressurssi ehk siis negatiivset keskkonnamõju. Hetkel ei ole olemas sellist metoodikat, mis lubaks võrdsetel alustel arvuliselt hinnata nii 'head' kui 'halba'. **Seega on ELFi keskkonnanaruandes ära toodud meie missiooni – keskkonnakaitse – elluviimiseks kasutatud loodusressurss.**

Ökoloogiline jalajälg¹

Ökoloogilise jalajälje arvutuste **aluseks on maapind kui piiratud ressurss**, mida inimesed kasutavad oma vajaduste rahuldamiseks. Maakera pind on jagatud kategooriateks:

- haritav maa (põllu-, karja- ja metsamaa);
- bioproduktiivne meri (peamine kalapüügi territoorium);
- energiamaa (energia tootmiseks ja jaotussüsteemideks vajalik maa-ala);
- täisehitatud maa (hooned, teed jms);
- bioloogilise mitmekesisuse maa (puutumatu loodus);
- muu maa (kaljud, kõrbed jms).

¹ Ökoloogilise jalajälje meetod on ELFi hinnangul praegu üks parimaid ja maailmas aina laiemat kasutamist leidvaid meetodeid, mis võimaldab komplekselt hinnata organisatsioonide ja riikide tegevuste mõju keskkonnale. Soovitame lugeda Chambers et al, Sharing Nature's Intrest, 2000 (saadaval ELFi raamatukogus)

Ökoloogiline jalajälg on mõõdupuu, millega mõõdetakse tegevuseks vajaliku loodusressursi kasutamist. **Ökoloogiline jalajälg hindab toote või teenuse elutsükliga kaasnevat ruumikasutust ja on mõõdetav hektarites aasta kohta (ha-aastas).** Ökoloogilise jalajälje indeks näitab, kui palju viljakat maad ning vett on hõivatud tarbitavate materjalide tootmiseks, kasutamiseks ja absorbeerimiseks.

Organisatsiooni ökoloogilise jalajälje arvutused põhinevad kahel lihtsal tõsiasjal. On võimalik jälgida ja identifitseerida enamikku ettevõtte tarbitavatest ressurssidest ning paljusid jääkaineid, mida tekitatakse.

Enamik ressursi- ja jäätmevoogudest on võimalik ümber arvutada bioloogiliselt tootlikuks alaks, mis on vajalik nende ressursside tootmiseks ja jäätmete kõrvaldamiseks ning kahjutuks tegemiseks².

Ökoloogilise jalajälje meetodil mõõdetud keskkonnamõju

Ökoloogilise jalajälje arvutamisel on arvesse võetud 16 erinevat komponenti, mis vastavad ELFi tegevuses kasutatud või tekitatud kaupadele ja teenustele. Komponentid on jagatud omakorda nelja allvaldkonna vahel (inimeste transport, elektrienergia, vesi ja jäätmed). Parema võrreldavuse saavutamiseks on toodud eraldi ökoloogiline jalajälg ühe töötaja kohta³. Samas tuleb rõhutada, et õiglane on erinevate organisatsioonide ökoloogilisi jalajälgi inimese kohta võrrelda ainult siis, kui tegemist on samalaadseid tooteid või teenuseid pakkuvate organisatsioonidega.

² Riikide koormus ökosüsteemidele (tõlgitud raamatust Ecological Footprint of Nations). Keskkonnaministeerium ja Eesti Roheline Rist. 1997. 32 lk.

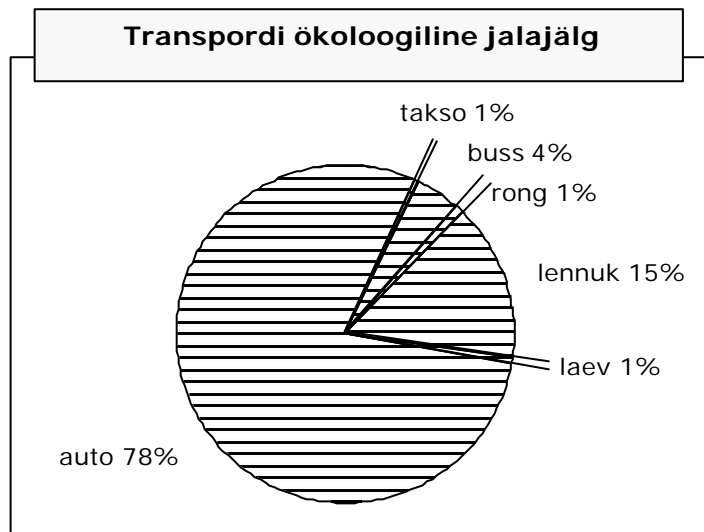
³ ELFi töötas 2002. aastal 24 inimest, 17 täiskohaga kontoritöötajat ja 7 täiskohaga töötajat, kes viibisid enamuse tööajast väljaspool ELFi kontorit.

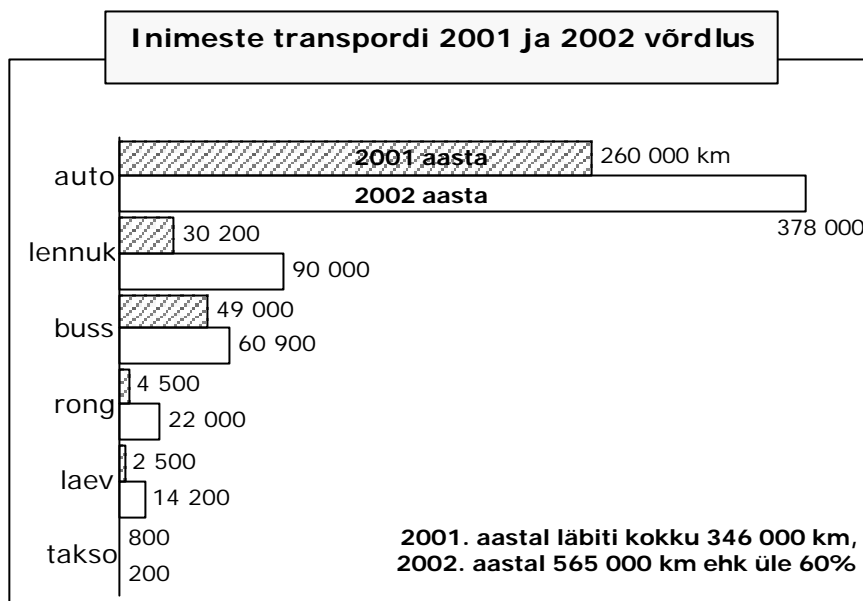
Transport

ELFi projektid hõlmavad nii Eestit kui välismaad, mistõttu suur transpordi osatähtsus ökoloogilises jalajäljes (67%) on seletatav. ELFi töötajad on teadlikud, et vähendamaks kogu organisatsiooni transpordi keskkonnamõju, peab iga töötaja oma transpordiharjumusi keskkonnasõbralikumaks muutma.

Mõne projekti elluviimisel võib osutuda äärmiselt keeruliseks või praktiliseks võimatuks ühistranspordi kasutamine (nt metsaprojektide puhul). Samas on ELFi igapäevategevuste elluviimisel küllaldaselt võimalusi, kus transpordi keskkonnamõju on võimalik kergesti vähendada. Selle poole me liigume ja hea näitena saame tuua rongitranspordi suureneva kasutamise Eesti siseselt, eriti Tartu ja Tallinna vahel.

Autotranspordil (78%) on kõige suurem osatähtsus inimeste transpordis. 2002. aastal kasutati autodega sõites 18 460 liitrit bensiini ja 7 990 liitrit diiselsütt. Kokku läbiti autodega 377 860 kilomeetrit, taksodega 216 kilomeetrit.

Transpordiharjumuste parema analüüsi võimaldamiseks koostatakse alates 2002. aastast iga projekti kohta eraldi transpordialane keskkonnanaruanne. Mitte kõikidele ELFi projektijuhtidele ei meeldi selline tagasiside vorm. Nii nagu juba eelpool mainitud (vt lk 4), ei ole siinne keskkonnanaruanne ökoloogiline bilanss, vaid tegevuste elluviimisel kasutatud loodusressursi mõõtmine.

Jäätmed

ELF kogub kontoris tekkivaid jäätmeid liigiti (paber, klaas-, plast- ja alumiiniumtaara, metall ja segaolmejäätmed) juba mitu aastat. Aastal 2002 alustati ka bioloogiliselt lagunevate jäätmete lahuskogumisega, mida komposteeritakse kohapeal sõnniku-usside abil (nn vermikomposteerimine).

Taaskasutatavate jäätmete teke:	Prügilasse suunatavate jäätmete teke:
vanapaberit 300 kg;	
klaastaarat 55,5 kg;	
plasttaarat (PET-joogipudeleid) 10,5 kg;	olmejäätmeid tekkis aasta jooksul 21 m ³
metalltaarat tekkis nii vähe, et seda pole veel taaskasutusse suunatud;	ehk 4,6 tonni ¹ .
bioloogiliselt lagunevaid jäätmeid ei ole enne sõnniku-ussidele andmist kaalutud.	

Jäätmetekke ökoloogilise jalajälje suuruseks on 15 ha-aastat ehk 23% kogu ELFi jalajäljest. Seda on väga palju. Samas on olmejäätmete kogus paljuski ülehinnatud, sest ELFi kontor asub suures kontorihoones, kus kuni 2002 aasta lõpuni oli 'vana' jäätmekäitlussüsteem ja jäätmeid ei sorteeritud. Alates 2003 aastast on tänu ELFi jõupingutustele tööle saadud uus jäätmekäitlussüsteem, mille raames sorteerivad kõik kontorihoone rentnikud sarnaselt ELFile oma prügi⁴.

Vesi

Vett tarbiti aasta jooksul 16,6 m³, jättes 0,002 ha/a suuruse jalajälje. Vett kasutatakse kontoris peamiselt kohvi/tee keetmisel, kätepesemisel, koristamisel ja tualetis. ELFis puuduvad veemõõturid, seega on tarbitud vee hulk ligikaudne (st kogu kontorihoone veetarve jaotatakse kõigi rentnike vahel, vaatamata rentnike tegelikule veetarbele).

⁴ Aastani 2003 koguti ühtses süsteemis vaid olmejäätmeid ja tekkinud kogused jaotati vastavalt renditud pindalade suurusele. Prügiaste tühjendati regulaarselt 2 korda nädalas, vaatamata sellele kui palju jäätmeid kontaineris oli (teinekord olid tühjendatavad kontainerid pooltühjad, arvestus käis aga tühjendatavate prügiaste suuruse järgi). Aastal 2002 sorteeris ELF oma jäätmeid ja tekitas seega oluliselt vähem olmeprügi ruutmeetri kohta kui jäätmeid mittersorteerivad firmad.

Soojusenergia

ELF kasutab AS Tamme Soojuse Aardla katlamaja poolt toodetud soojust. Kogu aasta jooksul tarbiti ELFis 17 240 kWh soojusenergiat, millest 77% ehk 13 310 kWh on toodetud biokütusest (koore- ja freeshake, saepuru) ja 23% ehk 3 930 kWh maagaasist. Biomassist toodetud soojusenergia ökoloogiline jalajälg on 0,7 ha-aastat ja maagaasi oma 0,5 ha-aastat.

Elektrienergia

ELF tarbis aasta jooksul 22 560 kWh elektrienergiat, ökoloogiline jalajälg sellest tulenevalt on 4,5 ha-aastat (7% kogu ELFi ökoloogilisest jalajäljest).

Kaubatransport

Kaubatranspordi puhul mõõdeti aastal 2003 nii mööda maanteed kui õhu kaudu edastavate postipakkide poolt tekitavat jalajälge. Maanteetransporti kasutati 3 020 tonn-km⁵ ja õhutransporti 19 tonn-km ulatuses. Kaubatranspordi jalajälg on 0,2 ha-aastat.

⁵ Mõõtühik 1 tonn-kilomeeter on samaväärne 1 tonni kauba transpordiga 1 km kaugusele või 0,5 tonni kauba transpordiga 2 km kaugusele.

Tarbitud kontoripaber

Lisaks eelpool toodud komponentidele on mõõdetud ka kontoripaberi tarvet (kuid seda ei ole arvestatud ökoloogilises jalajäljes, sest vastav ökoloogilise jalajälje faktor puudub). Aasta jooksul osteti 108 pakki ehk 270 kg kontoripaberit. Töötaja kohta teeb see 11,25 kg kontoripaberit aastas. ELF on suutnud säilitada suhtelist madalat ja samas stabiilset kontoripaberi tarvet aastate jooksul.

Aastal 2002 alustasime ELFi kontoris erinevate kontoripaberite katsetamisega. Peamiselt oli kasutusel taaskasutatud paberist toodetud CyclusOffice (69%), vähendatud kloorihulgaga pleegitatud DataCopy (23%) ja täiesti kloorivabalt toodetud ning FSC⁶ puitu kasutatav MultiCopy (1%). Proovipartiina osteti säästlikult majandatud metsast pärit FSC vesimärgiga paberit (5%). Katsetuste tulemusel jõuti veendumusele, et ELFi kontoritehnikale sobib kõige paremini MultiCopy, mille tootmine on kooskõlas ka meie põhimõtetega.

ELFis kehtivad paberi kasutamisel teatud reeglid, mille selgitamine uutele töötajatele on sama oluline kui uksekoodi ütlemine. Reeglid on järgmised:

- kõikides arvutites on installeeritud kahepoolne trükk;
- paljundus peab olema kahepoolne igal võimalikul juhul;
- märkmepaberi jms kasutatakse nn 'musta paberit' organisatsiooni siseselt;
- korduvkasutuselt kõrvaldatud paber suunatakse tööstuslikku taaskasutusse.

Koopiate arv

Heaks indikaatoriks kontoritöö tõhususele on töötajate poolt tehtud koopiate arv. See näitab keskkonnateadlikkuse taset ja töötajate suhtumist ressursikasutusse.

Aastal 2002 paljundati ühtekokku 23 830 lehekülge (koopiamasina loenduri andmetel). Kuivõrd ELFis on kahepoolne paljundus kohustuslik, võib eeldada, et paljundusmasinast käis läbi 15 000 lehte ehk 6 kasti A4 formaadis paberit.

Koopiate arvu ei ole sarnaselt tarbitud kontoripaberile arvestatud ökoloogilises jalajäljes, sest antud faktor puudub. Koostades keskkonnaaruannet iga-aastaselt, muutuvad aga kõik mõõdetavad komponendid aastate lõikes võrreldavaks ja omaette indikaatoriks organisatsioonis toimuva kohta.

⁶ FSC – Forest Stewardship Council, e.k. Metsa Hoolekogu

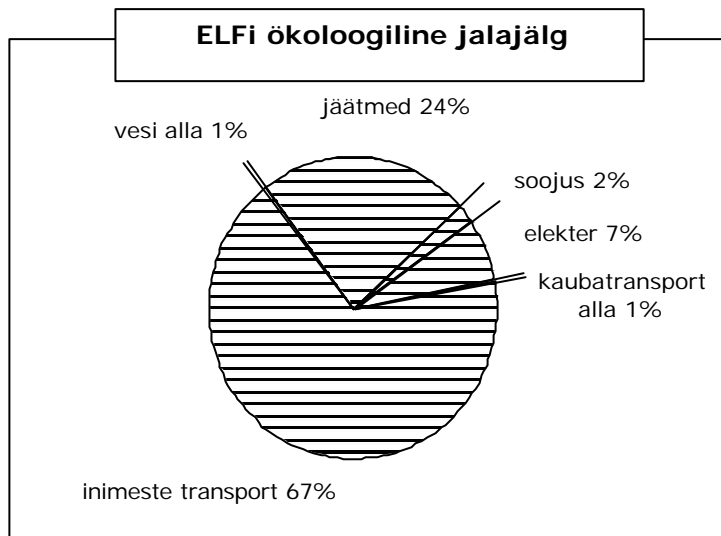

Ökoloogilise jalajälje koondtabel

Järgnevalt on toodud ökoloogilise jalajälje meetodil mõõdetud 16 erineva komponendi keskkonnamõju koondtabel.

Ökoloogilise jalajälje mõõtmise aluseks olevad komponendid	Tarbimine (ümardatud)	Ökoloogiline jalajalg töötaja kohta (ha-aastat töötaja kohta)	Ökoloogiline jalajalg (ha-aasta)
Transport inimeste veoks (inim-km)			
1. Auto (sh taksosõidud)	378 080	1,497	35,917
2. Buss	60 900	0,076	1,827
3. Rong	21 850	0,027	0,655
4. Laev	14 230	0,006	0,142
5. Lennuk	90 080	0,281	6,756
Elekter (kWh)			
6. Elektrienergia	22 560	0,186	4,467
Soojus (kWh)			
7. Soojusenergia toodetud biomassist	18 790	0,029	0,686
8. Soojusenergia toodetud maagaasist	5 550	0,022	0,522
Vesi (m³)			
9. Tarbitud vesi	23	0,0001	0,002
Jäätmed (kg)			
10. Taaskasutusse suunatud paber	300	0,031	0,735
11. Taaskasutusse suunatud klaas	60	0,0002	0,005
12. Taaskasutusse suunatud plast	10	0,001	0,023
13. Olmeprügi (prügilasse)	6 500	0,632	15,163
Kaubatransport (tonn-km)			
14. Maanteetransport	3020	0,009	0,211
15. Lennutransport	20	0,0003	0,006
KOKKU:		2,797	67,117

ELFi kõige suurem mõju keskkonnale avaldub transpordis (inimeste vedu 67%). Jäätmetekke (24%), elektrienergia (7%), soojusenergia (2%) tarbimine on tähtsusetult järgmised. Kaubatranspordi (alla 1%) ja vee ning kanalisatsiooni (alla 1%) osatähtsus on kõige väiksem.

67
ha-aastat
2,8
ha-aastat
töötaja kohta

ELFi ökoloogiline jalajälg on 67,1 ha-aastat, töötaja kohta 2,8 ha-aastat.

1997. aastal ilmunud riikide ökoloogiliste jalajälgede võrdluses on toodud inimkasutuse jaoks kättesaadavaks pinnaks 1,7 ha inimese kohta⁷. See on käesoleva ökoloogilise reaalsuse keskmine.

Samas on Maailma Looduse Fondi 2000. aasta aruandes säästlikkuse piiriks arva tud 2,2 ha inimese kohta, arvestades 10% bioloogilise mitmekesisuse säilitamise tarbeks.

Tavapärase tööpäeva pikkus on ainult 1/3 kogu päevast ja selle aja jooksul kasutatakse natuke enam kui bioloogiline ressurss ühe inimese kohta võimaldab.

Seega vaatamata sellele, millisest säästlikkust näitavast arvust me lähtume, on selge, et ressursikasutus on suurem optimaalsest ehk et elatakse tuleviku arvel.

⁷ 1993. aasta maailma rahvastiku arvule vastavalt oli iga inimese kohta 2,07 hektarit bioloogiliselt tootlikku pinda. Võttes aluseks 1997. aasta maailma rahvastiku ja eeldades optimistlikult, et bioloogiliselt tootlik pindala pole vähenenud, on praeguseks järele jäänud vaid 1,94 hektarit inimese kohta. Lahutades sellest 12 % bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks, saame $((1-0,12) \times 1,94 = 1,71)$ 1,71 inimkasutusse jäävat hektarit inimese kohta.

CO₂ emissioon

Säästva arengu saavutamiseks on vaja taastada olukord, kus inimtegevus ei ületa põhiliste aineriingete – CO₂ ja vee – dünaamilist tasakaalu ehk loodussüsteemide puhverdusvõimet. Jätksuutlikkuse tagamiseks tuleb teada, kui suur on see puhverdusvõime ja osata inimtegevuse mõju kvantitatiivselt hinnata.

CO₂ emissiooni mõõdeti 10 komponendi kohta. Mõõtmistulemuste teisendamisel CO₂ emissiooniks kasutati Ühinenud Rahvaste Keskkonnaprogrammi poolt koostatud kasvuhooonegaaside arvutamise käsiraamatut⁸.

Mõõdetud komponent	CO ₂ emissioon, tonni CO ₂
Elektrienergia (kWh)	
1. Põlevkivist toodetud elektrienergia	16,9
Soojusenergia (kWh)	
2. Maagaasist toodetud soojusenergia	1,1
3. Biomassist toodetud soojusenergia	0
Inimeste transport	
4. Auto (diiselmootor, liitrites)	21,4
5. Auto (bensiin, liitrites)	41,0
6. Lennuk (lühimaa reiseid, inim-km)	7,6
7. Lennuk (pikamaa reiseid, inim-km)	4,0
8. Rong (inim-km)	0,7
Soojusenergia (kWh)	
9. Lennuk (lühimaa reiseid, tonn-km)	0,003
10. Maanteetransport (tonn-km)	3,8
KOKKU	96,4

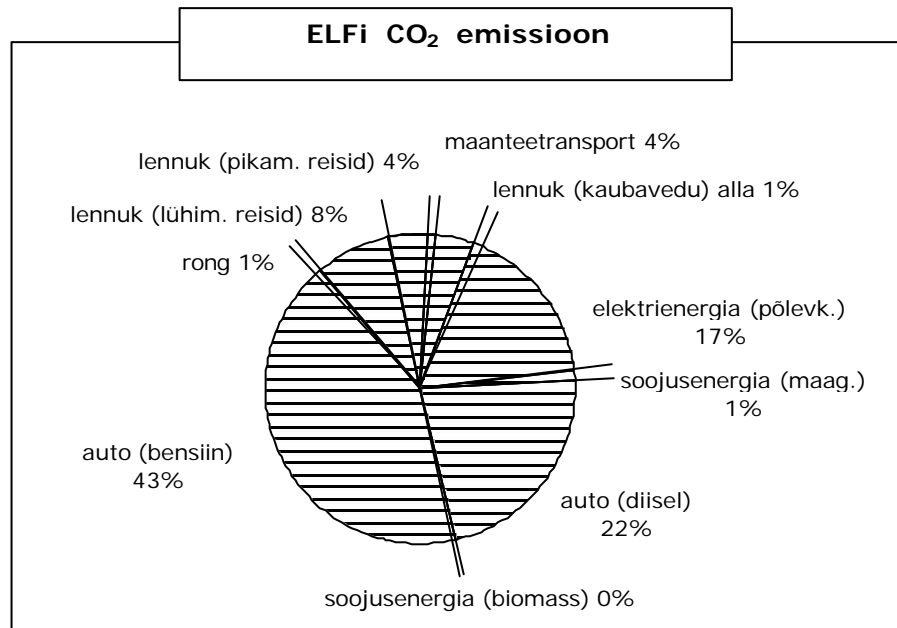

Oodatult oli kõige suuremaks CO₂ emissiooni tekitajaks inimeste transport (77%). Väga suur osatähtsus on nii põlevkivist toodetud elektrienergial (17%), kaupade transport (4%) ja soojusenergia (1%) on kõige väiksema tähtsusega.

⁸ The GHG Indicator: UNEP Guidelines for Calculating Greenhouse Gas Emissions for Businesses and Non-Commercial Organisations

96,4
tonni
CO₂

Rahvusvahelise Kliimamuutuste Komisjoni (IPCC) poolt on välja pakutud keskkonnanaruumi suuruseks 1,7 tonni CO₂ inimese kohta aastas ehk 4,66 kg CO₂ inimese kohta päevas⁹. Tööajal emiteeritud CO₂ piirkoguseks inimese kohta võetakse 70% IPCC poolt pakutust. Seega inimese kohta on talutavaks keskkonnanaruumiks 1,19 tonni CO₂ aastas ehk 3,3 kg CO₂ päevas.

Arvestades, et ELF tekitab 96,4 tonni CO₂, keskkonnanaruum võimaldab vaid 28,6 tonni CO₂, tuleb ELFil heastada 2002. aasta jooksul liigtekitatud 67,9 tonni CO₂ emissioon. Teada on, et keskmiselt seob 1 km² metsa aastas 97 tonni puhast süsinikku ehk 356 tonni CO₂ aastas.

Seega liigtekitatud 67,9 tonni CO₂ sidumiseks läheb tarvis 0,19 km² ehk 19 ha metsa.

⁹ Vilu, R. Randla, T. Kuidas mõõta keskkonna jätkusuutlikkust. Käsikiri. Tallinn, 2002.

Aastate 2000, 2001 ja 2002 ressursikasutuse võrdlus

Järgnevas tabelis on reaaluühikutes esitatud erinevate ressursside mõõtmistulemused kolme aasta lõikes.

Mõõdetud komponent	Üldine	2000 Inimese kohta ¹⁰	Üldine	2001 Inimese kohta ¹¹	Üldine	2002 Inimese kohta ¹²
Kütused (liitrit):						
Bensiin	2 800	280	10 800	450	18 460	770
Diiseli	5 220	522	7320	305	7 990	330
Transport (km):						
Auto	108 800	10 880	259 275	10 800	377 860	15 745
Takso			785	35	215	10
Buss	48 600	4 860	48 710	2 030	60 905	2 540
Rong			4510	190	21 850	910
Laev			2500	105	14 230	595
Lennuk			30 240	1 260	90 080	3 755
Elekter (kWh)						
	7 770	777	11 380	475	15 980	670
Soojusenergia (kWh)						
	16 060	1 606	33 000	1 375	17 240	720
Vesi (m3)						
	16	1,6	30	1,3	17	0,7
Kontoripaber (kg)						
	109	10,9	265	11,0	270	11,3

Aastate võrdluses peab arvestama seda, et aasta 2000 näitajates on arvestatud kontoritöötajate poolt tarbitud ressurssidega, samas aasta 2001 ja 2002 näitajad on suurendatud ka kontorist väljaspool töötavate inimeste poolt tarbitavaga¹³.

¹⁰ Aastal 2000 töötas ELFis keskmiselt 10 inimest (ainult kontoritöötajad)

¹¹ Aastal 2001 töötas ELFis keskmiselt 24 inimest (14 kontoris ja 10 väljaspool kontorit)

¹² Aastal 2002 töötas ELFis keskmiselt 24 inimest (17 kontoris ja 7 väljaspool kontorit)

¹³ Eeldame, et kontorist väljaspool töötavad inimesed tarbivad oma töö tegemiseks sama palju ressursse kui kontoritöötajad.

Aastate 2001 ja 2002 ökoloogiliste jalajälgede võrdlus

Viimase kahe aasta jooksul on ökoloogilise jalajälje mõõtmisi tehtud sarnastel alustel, mistõttu nende aastate osas on omavaheline võrdlus õiglane, nii töötaja kohta taandatuna kui kogu ELFi kohta.

Mõõdetud komponent	Jalajalg töötaja kohta (ha-aastat)		ELFi jalajalg (ha-aastat)		67,1 ha-aastat	
	2001	2002	2001	2002		
Inimeste transport						
Auto, sh takso	1,029	1,497	24,71	35,92		
Buss	0,061	0,076	1,461	1,827		
Rong	0,006	0,027	0,135	0,655		
Laev	0,001	0,006	0,025	0,142		
Lennuk	0,139	0,281	3,333	6,756		
Elektrienergia						
	0,094	0,186	2,254	4,467		
Soojusenergia						
Soojusenergia (biomass)	0,018	0,029	0,433	0,686		
Soojusenergia (maagaas)	0,083	0,022	1,995	0,522		
Vesi						
	0,0001	0,0001	0,002	0,002		
Jäätmed						
Taaskas. suunatud paber	0,046	0,031	1,092	0,735		
Taaskas. suunatud klaas	0,0003	0,0002	0,006	0,005		
Taaskas. suunatud plast	0,001	0,001	0,015	0,023		
Olmeprügi (prügilasse)	0,270	0,632	6,469	15,16		
Kaubatransport						
Auto	0,0004	0,009	0,009	0,211		
Lennuk	-	0,0003	-	0,006		
KOKKU	1,7	2,8	41,9	67,1	41,9 ha-aastat 67,1 ha-aastat ELFi ökoloogiline jalajalg on suurenenud 60%	

2002. aastal on protsentuaalselt kõige enam suurenenud rongitranspordi kasutamine, mis on teatud mõttes positiivne. Eeldades, et vajadus läbida sama arv kilomeetreid aasta jooksul jääb samaks, siis rongitranspordi suurem kasutamine on loodussõbralikum teguviis kui auto, bussi või lennukiga sõitmine.

Vaatamata ökoloogilise jalajälje suurenemisele aastate lõikes jätkab ELFi pingutusi oma tegevuste keskkonnamõju vähendamisel.

2002. a püstitatud eesmärkide täitmise analüüs

Igal aastal koostatava aruande üheks osaks on analüüsida eelmistel aastatel seatud eesmärkide täitmist ning sellest lähtuvalt seada uued lühi- ja pikaajalised keskkonnaalased sihid. Järgnevas tabelis on aastaks 2002 püstitatud eesmärgid, täitmise või mitte täitmise põhjendus ja aastaks 2003 seatud sihid.

Eesmärk aastaks 2002	Täidetud / mitte täidetud (põhjus)	2003. a püstitatud eesmärk...
Kasutada kontoripaberina FSC sertifikaadiga või ümbertöödeldud paberit	Eesmärk täidetud Peamiselt oli kasutusel taaskasutatud paberist toodetud CyclusOffice (69%), vähendatud kloorihulgaga pleegitatud DataCopy (23%) ja täiesti kloorivabalt toodetud ning FSC ¹⁴ puitu kasutav MultiCopy (1%). Proovipartiina osteti säästlikult majandatud metsast pärit FSC vesimärgiga paberit (5%). Katsetuste tulemusel jõuti veendumusele, et ELFi kontoritehnikale sobib kõige paremini MultiCopy, mille tootmine on kooskõlas ka meie põhimõtetega.	Jätkata täiesti kloorivabalt toodetud (TCF) kontoripaberi kasutamist
Trükistes kasutada FSC sertifikaadiga või ümbertöödeldud paberit	Eesmärk täidetud. ELFi trükistes on kasutatud Cyclus Offset paberit ja taaskasutatud paberist toodetud pappi.	Jätkata samas vaimus!
Trükivärvina kasutada sojaõli baasil toodetud trükivärve	ELFi trükiste trükkimisel kasutatakse loodussõbralikke trükivärve, kuid mitte sojaõli baasil toodetuid.	2003. a on ELFi ja trükifirma Triip koostöös sündinud pakett 'Roheline Trükis', mille puhul kasutatakse taimset päritolu trükivärve ja loodussõbralikku paberit (vt www.triip.ee).
Vältida pakendatud erikemikaalide kasutamist	Kemikaalide ostmisel eelistatakse väiksema keskkonnoahuga tooteid, kuid kemikaalide kasutamisest loobuda ei ole õnnestunud.	Jätkata tööd selles suunas, et ELF kasutaks kontoris võimalikult vähe kemikaale.
Lua nimekiri firmadest, mis korduvalt saadavad ELFi tellimata reklaami	Tellimata reklaam kogutakse eraldi kasti ja firmade ning saadetud materjalide kohta on koostatud andmebaas.	Antud eesmärgi täitmise nimel töö jätkub!
ELFi partnerite tähelepanu juhtimine nende keskkonnamõju hindamise ning liigse keskkonnoormuse vähendamise vajadusele	Novembris 2002 algas keskkonnoaruandluse projekt koostöös Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu (EMSL) ning Junior Achievement Arengufondiga (JAAF). Koostati EMSLi ja JAAFi keskkonnoaruanded ning viidi läbi aktiivne selgitustöö kõigi partnerite koostöökanalite ning suuremate sündmuste kaudu. Keskkonnoaruanne koostati ka Avatud Eesti Fondile, mille alaprogramm Balti-Ameerika Partnerlusprogramm oli projekti rahastajaks.	Keskkonnoaruandluse projekt kestab kuni septembrini 2003.

¹⁴ FSC – Forest Stewardship Council, e.k. Metsa Hoolekogu

Kokkuvõte

ELF on oma keskkonnanaruannet koostanud 4 aastat ja seda igal aastal vastavalt parenenud teadmistele ja enamatele kogemustele täiustanud. 2002. aasta kõige suuremaks muutuseks on iga projekti kohta transpordiaruande koostamine ning tulemuste esitlemine ELF-i personalile. Kuna ELF-i kõige suurem keskkonnamõju pärineb inimeste transpordist, eriti autotranspordist, on äärmiselt oluline mõjutada kõikide autoomanike ja –kasutajate transpordiharjumusi.

Aastal 2002 on väga suurt tähtsust pööratud keskkonnanaruande tutvustamisele laiematele ringkondadele. Keskkonnanaruande projekti koostööpartnerite EMSLi ja JAAFi kaudu on nii keskkonnanaruannet kui selle koostamise vajadust tutvustatud väga erinevatele huvigruppidele. EMSLi koostöövõrk hõlmab peamiselt erinevaid mittetulundusühinguid ja sihtasutusi. Keskkonnanaruande tutvustamine EMSLi aastakoosolekul, suvekoolis ja väljaandes Foorum on seega peamiselt jõudnud täiskasvanud publikuni. JAAF tegeleb peamiselt koolinoorte majandusõpetusega, mistõttu keskkonnanaruande tutvustamine JAAFi rahvusvahelisel õpilaskonverentsil ja suvekoolis on jõudnud nii Eesti kui välisriikide aktiivsete keskkooliõpilasteni.

ELF tähtsustab iga organisatsiooni (riigi, äriettevõtte, vabaühenduse) keskkonnanaruande koostamist, eesmärgiga mõõta ja seejärel vähendada ressursikasutust tagamaks jätkusuutlikku arengut. Tulevikus peab keskkonna- ja sotsiaalaruande saama üheks osaks organisatsiooni aastaaruandest (senini on kohustuslik esitada vaid finantsaruanne). Lihtsustamiseks keskkonnanaruande koostamist ja integreerimaks seda igapäevasesse raamatupidamisesse võttis ELF ühendust kõigi suuremate raamatupidamistarkvara väljatöötavate firmadega. Kokkuvõtvalt võib öelda, et tarkvarafirmad peavad keskkonnanaruandlust uueks, arenevaks ja atraktiivseks ettevõtte arvestuse osaks, kuid ei näe otsest vajadust selle arendamiseks veel investeerida. Investeermishuvi tõstmiseks asus ELF tegema lobby-tööd poliitikute seas, kohtudes mitmete erafondade esindajatega ja koostas keskkonnanaruandluse seaduse.

Käesolev aruanne on sama oluline nii ELF-i enda kui avalikkuse jaoks. ELF jätkab iseenda kallal tööd ja teeb kõik võimaliku, et meie missiooni elluviimisel kasutatav loodusressurssi tarbimine muutuks veelgi efektiivsemaks. Avalikkusele võimaldab keskkonnanaruanne meie töödest ja tegemistest paremat ülevaadet saada ning loodetavasti kinnitab arusaama, et ELF-i puhul on tegemist keskkonnakaitsjatega, kes hindavad sama kriitiliselt iseenda kui teiste tegemisi.